

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Augusto Presb. Et Ab. Apud BBituricas In Gallia. Sylloge. Ex
Martyrologiis Et S. Gregorio Turoensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. S.

D

DE S. AUGUSTO PRESB. ET AB.

APUD BITURICAS IN GALLIA.

SYLLOGE.

EX MARTYROLOGIIS ET S. GREGORIO TURONENSI.

POST MEDIUM
SÆC. VI.
Hic Sanctus,
in vetustis

Haud rara est hujus sancti Confessoris in antiquis æque ac recentioribus Martyrologiis hodierno die memoria, quorum aliquot præter Confessoris titulum etiam Presbyteratus Ordinem ei adjungunt. Ex vetustioribus Hieronymianis apographis auctis Epternacense apud Florentinum sic habet: Bituricas Augusti presbyteri; Corbeienſe vero apud Acherium tom. I Spicilegii secundæ editionis pag. 19 sic: Bituricas civitate, sancti Augusti presbyteri et confessoris: Gellonense autem ibidem p. 53 Augustum pro Augusto dicens, sic: Bituricis Augusti confess. Consonat antiquissimum Autissiodorensis apud Marteneum et Durandum tom. III Anecdotorum col. 1561 eodem die sic annuntians: Bituricas Augusti confessoris. Ex contractis item Hieronymianis, quæ Sollerius noster tom. VII Junii vulgavit, Richenoviense, illum Augustum appellans, sic inquit: Bituricas, Augusti presbyteri; Labbeanum vero ibidem: Bituric. Augusti confess. Cum Augusti item nomine, tituloque Presbyteri etiam legitur, sed velut additio alio characteri, ad calcem laterculi hujus diei in Vetustiori Lucensi apud Florentinum his verbis: Et in Gallia Bituricas civitate Augusti presbyteri. Vide etiam dicta hoc ipso die inter Prætermisſos ad voces Augustalis et Augustini.

ac recentioribus Martyrologiis hodie memoratus.

2 Consonabat pariter unum e quatuor apographis Martyrologii Adoniani, quibus Jacobus Mosander pro sua illius editione usus est, in quo similiter legebatur: Bituricas civitate, S. Augusti presbyteri et confessoris; verum hæc cum a tribus aliis codicibus absens, dubius, an Adoniana essent, laudatus editor asterisco notavit, ac consentientem habuit Heribertum Rosweydam nostrum, qui eadem in sua item ejusdem Martyrologii editione, velut ab aliis Adoniano textui adjecta, in Appendicem rejecit. Inter auctaria quoque Usuardina, a Sollerio nostro una cum genuino Usuardi Martyrologio excusa, ejusdem Sancti memoriam hoc die consignant Codex Bruzellensis et Molanus, prior sic: Apud civitatem Bituricas, depositio beati Augusti presbyteri et confessoris; alter vero sic: Bituricas Augusti presbyteri. Ut mittam alios, Molanum secutus Petrus Galesinius, atque hunc Baronius, illum ad hunc diem 7 Octobris Romano Martyrologio inscripserunt his verbis: Apud Bituricas sancti Augusti presbyteri et confessoris. Haud dubie ista non legerat Bailletus, dum in Vitæ Sanctorum ad hunc diem in S. Augusto, quem Augustus vulgo appellari ait, observavit, nullam illius memoriam in antiquis Martyrologiis haberi. Porro eorum omnium, quæ adduxi, communis in ipso ad hunc eundem diem signando consensus habendus pro argumento est cultus ei aliquando delati, cujus aliud indicium alibi non inveni.

3 At, quis iste, inquit, S. Augustus est? creditur abbas S. Symphoriani fuisse,

Laudatus Cardinalis Baronius in Annotatis lectorem remittit ad S. Gregorium Turonensem in libro de Gloria Confessorum cap. 80, ubi hic loquitur de Augusto presbytero et abbate S. Symphoriani prope Bituricas, uti infra videbimus. Baronio consensisse dicendus est Castellanus in Martyrologio Universali, dum Baronianæ annuntiationi, Gallicæ de more versæ, in margine adscripsit, S. Augustum, Gallicæ saint Oûl, floruisse versus annum 560, ad quod tempus laudatus a Gregorio Turonensi Augustus presbyter et abbas re vera referendus est. Neque alium crediderunt Constantinus Ghinius in Natalibus sanctorum canonicorum hoc die, Claudius Robertus in Serie archiepiscoporum Bituricensium pag. 29 in S. Desiderato, Dionysius Sammarthanus t. II Galliæ Christianæ in veteri monasterio S. Symphoriani apud Bituricas col. 120, uti et Mabilonius in Annalibus Benedictinis ad annum 557.

4 Solus, quem ego quidem legerim, Andreas Saussayus, Augustum presbyterum, hodierno die sacris Fastis inscriptum, diversum esse credit ab abbate, apud Turonensem memorato. Proinde ad diem 7 Octobris martyrologos secutus, hæc habet: Bituricis depositio sancti Augusti, presbyteri et confessoris, qui totus charitatis igne inflammatus Dei gloriam in hominum salute sollicite exquisivit, sanctæque conversationis fragrantia redolens operum suorum dignam a Christo, quem dilexit super omnia, mercedem adeptus est. Hæc ibi satis recte; at deinde eundem, velut alterum, repetit in Catalogo Sanctorum, Beatorum, Piorumque, qui (ut ait) proprias historias vel natales non habent, sed in gestis Sanctorum, in eodem Martyrologio Gallicano ejusque supplemento conscriptorum, cum laude commemorati fuerunt. Ibi itaque sequentia annotavit.

5 Augustus venerabilis abbas Bituricensis, cui S. Ursinus, monens de corporis sui repositione, sæpe sæpius apparuit. In Ursino ix Novembris. Quæ Saussayus ad diem 9 Novembris de S. Ursini apparitionibus, translatoque corpore opera Augusti abbatis memoraverat, ea Ursini gestorum scriptor hausit ex mox citato S. Gregorii Turonensis loco, in quo Augustus ille non solum abbas, verum etiam presbyter fuisse narratur. At Saussayus scilicet, cum ista non legisset, aut non meminisset, Augustum in ejusdem S. Ursini gestis laudatum omnino diversum putavit ab eo, quem cum solo presbyteri titulo in Martyrologiis consignatum noverat. Hinc etiam factum est, ut, cum de Augusto illo in Martyrologiis annuntiato nihil præter nudum nomen cum presbyteri

non recte putavit Saussayus:

A sbyteri confessorisque titulis nosset, coactus fuerit breve illi, multis sanctis presbyteris commune, ac sine ullo peculiari facto elogium texere; abbatem vero inter eos, quorum cultum cultusve diem nesciebat, reponere, ac pauciora de eo dicere, quam ex Turonensi nota sunt.

floruit autem post medium sæculum vi.

6 *Ætas, qua hic S. Augustus floruit, manifesta fit ex tempore sedis Probiani, qui S. Desiderato, anno 550 mortuo, in Bituricensem episcopatum suffectus, anno 553 secundæ Parisiensi synodo, annoque 737 tertiæ subscripsit atque anno 568 obiisse creditur. Hoc enim episcopo Bituricis sedente, apparuisse Augusto, tum monasterii S. Symphoriani abbati, S. Ursinum, primum ejusdem urbis antistitem, suumque mandasse corpus et terra levare, tradit laudatus S. Gregorius Turonensis, ut hujus verbis mox referemus. Huic translationi etiam adfuisse ibidem dicitur S. Germanus jam Parisiensis episcopus, circa annum 555 ordinatus, ante quem propterea annum eadem translatio non contigit; quæ si, ut Dionysius Sammarthanus tom. II Galliæ Christianæ col. 4 ait, et apud nos ad diem 1 Novembris in S. Ursino examinandum veniet, anno 558*

B *illigari recte soleat, inter hunc annumque 568, quo Probianus obiisse videtur, reponenda erit; quoto tamen anno post S. Augustus decesserit, omnino incompertum est. Cetera in Annotandis ad S. Gregorii Turonensis verba exponemus.*

Corpus S. Ursini quod diu latuerat,

7 *Hic sanctus historicus in libro de Gloria Confessorum cap. 80, quod de S. Ursino Biturigum episcopo inscribitur, in editione Theoderici Ruinartii ad propositum nostrum hæc habet: Bituriga vero urbs primum a S. Ursino, qui a discipulis Apostolorum episcopus ordinatus in Galliis destinatus est, verbum salutis accepit, atque ecclesiam Biturigensem primum instituit, rexitque; qui migrans a sæculo, in campo inter reliqua sepulcra populorum sepulturæ locatus est. Non enim adhuc populus ille intelligebat sacerdotes Domini venerari, eisque reverentiam debitam exhibere. Unde factum est, ut, incremente terra, plantata desuper vinea omnem memoriam de primo urbis sacerdote convelleret, et usque ad tempus illud, quo Probianus episcopus urbis est subrogatus, nullus de eo sermo haberetur.*

S. Augustus gemini loci abbas,

C 8 *Fuit autem quidam, Augustus nomine, de domo Desiderati, quondam episcopi, cujus manus ac pedes ita contraxerant, ut non aliter, nisi de geniculis atque cubitis sustentaretur, si alicubi processurus vellet incedere. Is, inspirante Deo, de elemosynis devotorum apud Brihas vicum in honore sancti ac beatissimi Martini antistitis oratorium ædificavit, cujus cum in ipsum reliquias detulisset, statim directis membris, sanus effectus est. Deinde, conlectis secum paucis monachis, sub regula monasterii degens semper orationi vacabat. Unde factum est, ut in sequenti accersitus ab episcopo abbas ordinaretur in basilica sancti Symphoriani, quam memoratus pontifex fabricaverat ante conspectum muri Biturigi. Nec tamen monachos, quos prius congregaverat, relinquens, sed instituens eis præpositum, ipse utrasque cellulas gubernabat.*

et S. Germanus, in somnis monitis

9 *Denique, cum apud hanc basilicam moraretur, adparuit ei sanctus Ursinus per visum noctis, dicens: Defossa humo, inquire corpusculum meum. Ego enim sum Ursinus, hujus urbis primus episcopus. Qui ait: Quo ibo, aut*
Octobris Tomus III.

ubi quæram sepulcrum tuum, cum ignorem locum, ubi sis positus? At ille adprehensam ejus manum duxit ad locum, et ait: Sub harum vitium radicibus corpus meum habetur. Expergefactus abbas narravit hæc sacerdoti suo: sed ille parvipendens, quæ a presbytero dicebantur, nullum inquirendi studium posuit. Interea beatus Germanus, Parisiæ urbis episcopus, adfuit susceptusque ab episcopo, post cœnam domus ecclesiasticæ cum se sopori dedisset, adparuit utrique per visum, episcopo simul scilicet et Abbati, duxitque eos ad locum sepulcri, deprecans, ut auferrent eum a loco illo. Expergefacti simul ad vigilias conveniunt in ipsam sancti Symphoriani basilicam, explicitisque Officiis matutinis, refert episcopus Abbati, quæ viderat; confessusque est et ipse, vidisse similiter.

AUCTORE C. S.

10 *Igitur insequenti nocte accedentes illuc cum uno tantum clerico, qui cereum ferret, venerunt ad indicatum locum, eumque fodientes usque in profundum, sepulcrum reperiunt: quo detecto, amotoque opertorio, viderunt sanctum corpus, tamquam dormientis hominis, nulla putredine resolutum; quod admirantes, et iterum opertorium componentes, indicarunt episcopo data die, quæ viderant. Tunc ille, convocatis abbatibus et clero, cum honore atque psallentio levaverunt beatum sepulcrum; et quia vetes illi, quibus ferebatur, valde longi erant, cum venissent ad porticum, non poterant deflecti in ingressu ejus, ut ad ostium ædis sine labore accederent. Tunc beatus Germanus, elevata voce ait: Sancto Dei sacerdos, si voluntas tua est, in hanc basilicam ingredi, sentiamus levamen adjutorii tui. Et statim, amisso pondere, ita in summa levitate factus est sarco-phagus, ut, relictis vectibus, pauci manibus ferrent, quem usque ad locum illum multi detulerant. Et sic, celebratis Missis, gaudente populo, juxta altare sepelitur, multis se deinceps virtutibus manifestans.*

inveniunt et cum Probiano episcopo transferunt.

11 *Hæc, quæ sola de S. Augusto novimus, nostras observationes addamus. In primis pro fide narratis firmanda universim observasse juverit, Gregorium hæc synchronum vixisse. Notior est Bituriga, Bituricæ, seu Biturigum civitas, Aquitanicæ primæ metropolis, vernacule Bourges appellata, quam ut illustratione egeat. De illius primi episcopi, S. Ursini, in Galliis missionis tempore variant scriptores, quorum controversia expendenda veniet ad diem 9 Novembris, quo ille colitur, et Romano Martyrologio inscriptus est. Probiani, cui aliqui titulum Sancti adjungunt, ætatem jam exposui num. 6. Ruinartius ad hunc ipsum S. Gregorii Turonensis locum de eodem ait: Laudatur a Fortunato in Vita S. Germani Parisiensis, ubi hæc ipsa Translationis (S. Ursini) historia habetur. Ruinartium secutus hic est Dionysius Sammarthanus tom. II Galliæ Christianæ in S. Ursino ac Probiano: verum ego de hæc nihil invenio in laudata Vita, quam Mabillonius inter Acta Sanctorum Sæculi i Benedictini, et Henschenius noster ad diem 28 Maji ediderunt. S. Desideratus fuit proximus Probiani in eadem Bituricensi sede decessor, cujus obitum anno 550 illigavit Henschenius noster ad diem 8 Maji; quid tamen de ejusdem ibidem data Vita censendum sit, nihil attinet hic examinare. Vide Cointii de ea sensum in Annalibus ad annum 549 num. 70 et seqq.*

Annotationes nostræ de personis preeminentis,

F

AUCTORE
J. G.
uti et de S.
Martini ora-
torio, quod
Sanctus con-
didit,

12 Quod spectat ad oratorium, quod a S. Augusto sub invocatione S. Martini in loco Brivas ædificatum rectumque Gregorius Turonensis testatur, observat Ruinartius, pro Brivas alibi legi Brias, additque: Habetur in archipresbyteratu Exoldunensi locus DE BRIVIS, BRIVES dictus, ubi cum ecclesia parochiali exstat prioratus, Dolensi olim monasterio subjectus, qui fortasse hic designatur. In Catalogo quoque beneficiorum diœcesis Bituricensis, anno 1648 edito, in eodem archipresbyteratu Exoldunensi parœcia DE BRIVIS, BRIVES L'AUMOSNERIE; ac Prioratus de Brivis L'AUMOSNERIE DE BRIVES leguntur. Catharinus in Patronatibus Bituricensibus scribit, prioratum illum olim quidem conventualem, at suo tempore simplicem (ut vocant) fuisse, atque in gemina civitate Bituricensis, extra cujus muros situs est, anni 1412 et 1362 obsidione destructum fuisse, locumque, in quo exstabat, Dryas (forte Brias voluit dicere) appellatum.

alteroque S.
Symphoriani,
cui præfuit,

15 De altero, cui S. Augustum præfuisse diximus, monasterio Dionysii Sammarthani inter vetera diœcesis Bituricensis monasteria sic ait: S. Symphoriani monasterium apud Biturigas auctorem agnoscit Probianum, episcopum ecclesiæ Bituricensis, aut Desideratum, ejus decessorem: id enim obscurum est in Gregorio. Obscuritas hæc oritur ex verbis num. 7 et 8 a me relatis, quibus et Probiani et ejusdem decessoris Desiderati, Bituricensium antistitis, mentio fit; unde dubitari potest, ad utrum referri debeant ista de S. Symphoriani ecclesia dicta: Quam memoratus pontifex fabricaverat ante conspectum muri Biturigi. Philippus Labbeus in Elogio historico ejusdem civitatis eadem de S. Desiderato interpretatus est; Catharinus vero, supra laudatus, ejusdem ecclesiæ fundatorem, nescio, quo argumento, utriusque decessorem S. Arcadium, de quo apud nos ad Kalendas Augusti breviter actum est, nominavit: quod certe Gregorio refragatur.

14 At multo antiquior eam eandem fecit auctor Patriarchii Bituricensis a Labbeo editi tom. II Bibliothecæ Mss. librorum, cap. 22 in eodem Arcadio, ubi ille ait: Idem gloriosus pontifex Archadius... ex hac luce subtractus Kalendis Augusti feliciter migravit ad Christum; cujus sacratissimum corpus cum debita venerationis honore traditum fuit sepulturæ in basilica Symphoriani martyris, ubi usque nunc gloriose quiescit juxta corpus S. Ursini, primi ejusdem Biturigæ civitatis episcopi; quam quidem ecclesiam fuisse olim constructam per eundem divum Ursinum, testatur Gregorius Turonensis capitulo LXXX libri in Gloriam Confessorum. Ita quidem huic auctori, qui sæculo XVI scripsit, videri potuit ex allegato Turonensis loco, quod in ejusdem exordio sanctus ille Ursinus memoratur; sed advertere debuisse, non potuisse S. Arcadium mox ab obitu in ecclesia S. Symphoriani juxta corpus S. Ursini sepeliri, quod idem Gregorius in eodem capite expresse affirmat, in eandem primum illatum fuisse a Probiani episcopo; uti et ipsemet Patriarchii compilator pramiserat in S. Ursino, ac deinde etiam repetit in Probiani, quem eodem Arcadio post S. Desideratum successisse statuit.

13 Ceterum, hæc ecclesia (ita notavit Ruinartius ad dictum locum Gregorii) nunc intra urbis muros, mutato nomine, S. Ursini appellatur, collegio canonicorum et parochiæ titulo insignis. Consentit Dionysius Sammarthanus tom. I Galliæ Christianæ col. 120: Jam pridem, iniquiens, monasterium S. Symphoriani conversum est in collegium canonicorum secularium, nunc S. Ursini vulgo appellatum. Canonicos illos primo Regulares fuisse scribit Catharinus, sed anno 1178 a Guarino archiepiscopo communis vitæ onere exemptos; quod laudatus Sammarthanus col. 36 eodem anno ab illo factum docet, postquam frustra conatus fuerat eosdem ad communem vitam revocare, ut proinde isti jam ante ab ea observantia descivisse dicendi sint.

DE S. PALLADIO EPISC. CONF.

MEDIOLANI SANTONUM IN AQUITANIA II.

COMMENTARIUS HISTORICUS.

§ I, Sancti cultus a sæculo saltem XI stabilitus; Lectiones Breviarii Santonensis ei propriæ: ejus in quibusdam Martyrologiis annuntiatio et apud varios scriptores, ut vere sancti, memoria.

FORTE SUB
ANNUM DC.
Antistes no-
ster, etsi ali-
quando, teste
Gregorio Tu-
ronensi, de-
liquit, de-
que ejusdem
conditore;

Quos ab universa, at vel maxime a particulari aliqua ecclesia pro Sanctis haberi, Cælitumque honoribus officii cernimus, eos non ad unum omnes usque adeo innoxiam semper exegisse ætatem, quin humani aliquid passi sint, imo et vel animi perturbatione, vel naturæ vehementio-

ris impetu, subinde gravius deliquerint, cum non uno in nostro Opere demonstratum est luctuoso exemplo, tum et suo hic commonstrabit Palladius, Santonensis episcopus, quem indigenæ Saint Pallade et Saint Palais vulgo appellant. Nimirum et is homo fuit; nec ab eo proin res humanæ alienæ fuerunt. Quæ tamen censendæ non sunt, aut illius, aut aliorum Cælitum, qui lapsi in terris quandoque